

TÜRKİYE’DE YAYIN YAPAN YABANCI HABER SİTELERİNİN DAĞLIK KARABAĞ SAVAŞI’NA BAKIŞ AÇISI

ÖZDEMİR, Umut¹

¹Istanbul Aydın Üniversitesi Gazetecilik Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi (Türkiye)

e-mail: umuto@stu.aydin.edu.tr

ÖZ

Dağlık Karabağ, geçmişte Osmanlı Devleti ile Safevi Devleti arasındaki çekişmelere sahne olmuştur. Günümüzde Dağlık Karabağ’daki çekişmelerde Osmanlı Devleti ile Safevi Devleti’nin yerini Azerbaycan ile Ermenistan almıştır. Çeyrek asır boyunca sınır çatışmasından öteye gitmeyen Dağlık Karabağ’daki çekişme, geçtiğimiz yıl sıcak çatışmaya dönmüştür. Bunun sonucunda 2020 Dağlık Karabağ Savaşı başlamıştır. Bu çalışmada; Türkiye’de yayın yapan yabancı haber sitelerinin Dağlık Karabağ Savaşı’yla ilgili yaptıkları haberlerde kullandıkları dil, konuyla ilgili yapılan haberler üzerinden incelenmektedir. Bu bağlamda çalışmanın örneklemini DW Türkçe, BBC Türkçe ve Sputnik Türkiye’nin Dağlık Karabağ Savaşı’yla ilgili yaptıkları haberler oluşturmaktadır. Bu haberler, savaşın yaşandığı 27 Eylül – 10 Kasım 2020 tarihleri arasında yayımlanmıştır. Çalışmada bu sitelerde yayımlanan haberler incelenip, analiz edilmektedir. Çalışmada DW Türkçe’nin, BBC Türkçe’nin ve Sputnik Türkiye’nin Dağlık Karabağ Savaşı’na yönelik bakış açılarının saptanması amaçlanmaktadır. Çalışma, Dağlık Karabağ ile ilgili son gelişmeleri içermesi bakımından konuyla ilgili yazılmış önceki çalışmalardan ayrılmaktadır. Çalışmada BBC Türkçe’nin İngiltere’nin, Sputnik Türkiye’nin Rusya’nın, DW Türkçe’nin ise Almanya’nın Dağlık Karabağ sorununa yönelik yürüttüğü dış politikasından etkilendiği görülmektedir. Her ne kadar bağımsız ve tarafsız bir yayın politikası yürüttükleri söylene de bu etkinin yazdıkları haberlere de yansıdığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

***Anahtar Kelimeler:** Dağlık Karabağ, Çerçeveleme, DW Türkçe, Sputnik Türkiye, BBC Türkçe*

ABSTRACT

Nagorno-Karabakh has been the scene of the tension between the Ottoman Empire and the Safavid State in the past. Today, Azerbaijan and Armenia have replaced the Ottoman State and the Safavid State in the conflicts in Nagorno-Karabakh. The conflict in Nagorno-Karabakh, which did not go beyond border conflict for a quarter century, turned into a hot conflict last year. As a result, the 2020 Nagorno-Karabakh War started. In this research; Turkey broadcasting in foreign language news sites that they use in their news about the Nagorno-Karabakh War, it is examined through news made on the subject. In this context, the sample of the research DW Turkish, BBC Turkish and Sputnik Turkey constitutes their reporting about the Nagorno-Karabakh War. These news were published between September 27- November 10, 2020, when the war took place. In the research, the news published on these sites are examined and analyzed. This research that include DW Turkish, BBC Turkish and Sputnik Turkey’s news that about Nagorno-Karabakh War aims to determine the perspectives of the DW Turkish, BBC Turkish and Sputnik Turkey about Nagorno-Karabakh War. The research, differs from previous studies on the subject in that it includes the latest developments in Nagorno-Karabakh. In the research, news about Nagorno-Karabakh War that broadcast by DW Turkish, BBC Turkish and Sputnik Turkey affected by Germany, England and Russian governments. Although it is said that they carry out an independent and impartial editorial policy, it is revealed that this effect is also reflected in the news that they write.

***Keywords:** Nagorno-Karabakh, Framing, DW Turkish, Sputnik Turkey, BBC Turkish*

GİRİŞ

Günümüzde bir bölgede çıkan siyasi ve askeri sorunlar sadece o bölgeyi değil, bütün dünyayı da etkileyebilmektedir. Berlin Duvarı'nın yıkılması ve Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla Soğuk Savaş'ın bitmesi ve iki kutuplu dünyanın tek kutuplu olması sonucu küreselleşmenin başlaması bu etkiyi hızlandırmıştır. Diğer taraftan savaş gazeteciliği çerçevesinde yapılan haberler, dünyanın öbür ucunda yaşayan okurun da haberde yer alan savaş hakkında bilgi sahibi olmasını sağlamaktadır. Savaşla ilgili bu haberlerin tıpkı diğer konularda yazılan haberler gibi objektif olması gerekmektedir. Fakat mevcut durumun bunun tam tersi olduğu görülmektedir. Herhangi bir savaşla ilgili yapılan haberler çoğu zaman ideolojik ve pragmatik nedenlerle tarafsız bir biçimde yazılamamaktadır. Haberlerde bir tarafın propagandası yapılmaktadır. Bununla birlikte diğer taraf sürekli olarak kötülenmekte ve okuyucular propagandası yapılan tarafa çekilmeye çalışılmaktadır. Bu da haberi yayınlayan medya kuruluşunun propaganda aracı olarak kullanılmasına ve okuyucunun konuyla ilgili yanlış ve yanlı bir bakış açısına sahip olmasına neden olmaktadır.

Bu çalışmada, Türkiye'de yayın yapan yabancı haber sitelerinin Dağlık Karabağ Savaşı'na bakış açıları çerçeveleme kuramı kapsamında saptanmaya çalışılmaktadır. Bu nedenle çalışmanın birinci bölümünde Dağlık Karabağ Sorunu ve bu sorun neticesinde çıkan savaşlardan bahsedilmektedir. İkinci bölümde çerçeveleme kuramı açıklanmaktadır. Çalışma; DW Türkçe, Sputnik Türkiye ve BBC Türkçe'nin 27 Eylül-10 Kasım 2020 tarihleri arasında konuyla ilgili yaptıkları haberler çerçevesinde sınırlandırılmaktadır. Sosyal medya platformlarında en çok takip edilen yabancı haber siteleri oldukları için bu üç haber sitesi örneklem olarak seçilmektedir. Ayrıca 2020 Dağlık Karabağ Savaşı'nın yaşandığı zaman aralığı olduğu gerekçesiyle örneklemde bu tarih aralığında yer alan haberler yer almakta ve incelenmektedir. Üçüncü bölümde çalışmanın örneklemini oluşturan haber sitelerinden, bu haber sitelerinin bakış açılarından, konuyla ilgili haber örneklerinden bahsedilmekte ve bu haber örneklerinde kullanılan dil analiz edilmektedir. Çalışmanın dördüncü ve son bölümünde ise haber incelemelerinden çıkan sonuç açıklanmaktadır. Çalışmada yöntem olarak içerik analizi kullanılmaktadır. Bunun yanı sıra literatür taramasından da faydalanılmaktadır.

1. DAĞLIK KARABAĞ SORUNU

Dağlık Karabağ, Azerbaycan'ın Kür ve Aras ırmakları ile günümüzde Ermenistan sınırları içerisinde bulunan Gökçe Gölü arasındaki dağlık bölge ile bu bölgeye bağlı ovalardan meydana gelen Karabağ bölgesi içinde coğrafi olarak yalnızca 4392 km²'lik bir alanı oluşturan bölgedir. Dağlık Karabağ, Hankendi merkez olmak üzere Şuşa, Akdere, Hadrut, Hocavend ve Askeran'dan oluşmaktadır (Aras, 2017: 97). Karabağ, Kafkas dağlarının güney doğusunda yer alan bölgede bulunmaktadır. Karabağ Bölgesi sahip olduğu bu jeopolitik konumu yüzünden yüzyıllarca Osmanlı Devleti ile İran arasında çekişmelere sahne olmuştur (Ekici, 2017: 63). Bu çekişmeler günümüzde Ermenistan ile Azerbaycan arasında devam etmektedir.

Azerbaycan ile Ermenistan arasında Dağlık Karabağ için yaşanan çekişme 1920 yılına dayanmaktadır. 1917 yılında "Ekim Devrimi" ile Rus Çarlığı'nı yıkarak Sovyet Rusya'yı kuran Bolşevikler, 1920 yılında Kafkasya'ya girmiş ve bölgeye hâkim olmuştur. Bu hakimiyet sonucu bölgenin haritası yeniden çizilerek Nahçıvan, Zangezür ve Dağlık Karabağ bölgeleri Ermeni yönetimine verilmiştir. Bir yıl sonra Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde bir Kurtuluş Savaşı veren Türkiye ile anlaşma yollarını arayan Bolşevikler, Nahçıvan ve Dağlık Karabağ'ı, tek taraflı olarak Azerbaycan'a bırakmıştır (Kantarci, 2006: 48). Azerbaycan ile Ermenistan arasındaki gerilim de bu karar sonrası başlamıştır.

Ermenistan, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin (SSCB) kuruluşundan yıkılışına kadar Dağlık Karabağ üzerinde hak iddia etmiş ve buna yönelik sayısız talepte bulunmuştur. SSCB'nin 1980'lerden sonra zayıflamasıyla Ermenistan bu yöndeki tutumunu sertleştirmiş, Azerbaycan da Ermenistan'a aynı şekilde karşılık verince bölgede sınırlar gerilmeye başlamıştır. 1985 yılında Mihail Gorbaçov'un Genel Sekreter olması ve açıkça Ermenileri desteklemesiyle bölgede savaş sesleri yükselmiştir. Bunun sonucunda 1987 ile 1989 yılları arasında Ermenilerle Azeriler arasındaki çatışmalar şiddetlenmiştir. Sovyetler Birliği'nin en yüksek yasama organı olan Sovyetler Birliği Yüksek Sovyeti, özerk olan Dağlık Karabağ'ın Azerbaycan idaresine verilmesine karar vermiştir. 1 Aralık 1989'da Ermenistan Yüksek Sovyeti bu kararı tanımadığını açıklamış ve Karabağ'ı ilhak etmiştir. Bu olaydan sonra çatışmalar daha da şiddetlenmiş ve SSCB, 19 Ocak 1990 tarihinde olağanüstü hâl ilan etmek zorunda kalmıştır. 1991 yılında Sovyetler Birliği'ndeki cumhuriyetlerin bağımsızlık sürecinin hızlanmasıyla Dağlık Karabağ Sorunu yeni bir boyut kazanmıştır. 30 Ağustos 1991 tarihinde Azerbaycan bağımsızlığını ilanı sonrası Karabağ Ermenileri Artsak Ermeni Halk Cumhuriyeti'ni (Dağlık Karabağ Cumhuriyeti) kurduklarını açıklamıştır. SSCB'nin yıkılması sonrası kurulan Rusya Federasyonu'nun ilk başkanı ve devlet başkanı Boris Yeltsin'in girişimleriyle Ağustos

1991’de geçici ateşkes ilan edilmiştir. Kasım 1991’de bu ateşkes bozulmuş ve çatışmalar yeniden başlamıştır. 1993 yılında Haydar Aliyev, Azerbaycan’da iktidara gelmiş ve ülkedeki iç karışıklıkları düzeltmek için denge politikası uygulamaya başlamıştır. Bu nedenle 1993-1994 yıllarında Azerbaycan, Dağlık Karabağ konusunda savunmasız kalmış ve bu yıllarda Ermenistan Dağlık Karabağ’ı ele geçirmiştir. Çatışmalar, 9 Mayıs 1994’te imzalanan ateşkes anlaşmasıyla sona ermiştir. (Eyvazlı, 2017: 59-61). 1988-1994 yılları arasında yaşanan Dağlık Karabağ Savaşı’nda 30 bine yakın insan hayatını kaybetmiştir (Uzer, 2017: 72).

1.1. 2020 Dağlık Karabağ Savaşı

Azerbaycan ve Ermenistan arasındaki çatışmalar 27 Eylül 2020 sabahı başlamıştır. Aynı gün Ermenistan ve Dağlık Karabağ Cumhuriyeti sıkıyönetim ve topyekûn seferberlik ilan etmiştir. Azerbaycan ise 28 Eylül günü Dağlık Karabağ sınır hattında savaş ilan etmiş ve 2020 Dağlık Karabağ Savaşı resmi olarak başlamıştır (URL-1). Savaş, 9 Kasım 2020’ye kadar sürmüştür. Çatışmalarda her iki taraftan olmak üzere toplam 5 binden fazla asker hayatını kaybetmiştir (URL-2). 10 Kasım 2020’de Azerbaycan, Ermenistan ve Rusya arasında 2020 Dağlık Karabağ Ateşkes Antlaşması İmzalanmıştır (URL-3). Böylece savaş sona ermiştir. Antlaşmaya göre Azerbaycan ve Ermenistan kontrol ettikleri pozisyonlarda kalacaklardır. Ermenistan’ın kontrolündeki Ağdam, Kelbecer ve Laçın, Azerbaycan’a bırakılacak ve “Rus Barış Güçleri” olarak adlandırılan Rusya Silahlı Kuvvetleri’ne bağlı 1960 asker, 5 yıl boyunca temas hattında ve Laçın koridorunda görev yapacaktır (URL-4). Ateşkes Antlaşması imzalanmasına rağmen Azerbaycan ve Ermenistan arasında küçük çaplı sınır çatışmaları devam etmektedir. Bu durum, kısa vadede Dağlık Karabağ sorununun geçmişte olduğu gibi devam edeceğini ve bölgedeki gerilimin azalmayacağını göstermektedir.

2. ÇERÇEVELEME KURAMI

Çerçeveleme, 1980’lerden beri yeni medya çalışmalarında kullanılmaktadır. Kuram, bu yönüyle önem arz etmektedir. Çerçeveleme, genellikle liberal-çoğulcu ve eleştirel olmak üzere iki farkı açıdan bakılarak irdelenmektedir. Bu durum, kuramın tam bir tanımının yapılmasını zorlaştırmaktadır (Küçük Durur, 2012: 22). Yine de çerçeveleme kuramı için bir tanım yapılması gerekirse kuram şu şekilde tanımlanabilmektedir: “Çerçeveleme kuramı bir haberin aktarıldığı açı veya perspektifi ifade etmektedir” (URL-5). Çerçevelemede bir olayın belirli yönleri öne çıkarılırken, aynı olayın diğer özellikleri gizlenmektedir. Böylelikle içerik farklılığıyla değil, sunum biçimindeki farklılıkla izleyicinin veya okuyucunun karar alma sürecinin etkilenmesi amaçlanmaktadır.

Çerçeveleme Kuramı, 1950’li yıllarda antropolog Gregory Bateson tarafından kullanılmıştır. Bateson, verilmek istenen mesajları çerçeveye alınmış resimler olarak görmüş ve “resim çerçevesi metaforu” üzerinden açıklamıştır. Çerçeveleme sürecinde çerçevenin içindekiler önemli, dışındakiler ise önemsiz olarak nitelendirilmektedir. 1970’lerde sosyolog Erving Goffman, çerçevelemeyi gündelik hayatımızda kullandığımızı belirterek, çerçevelemenin dünyayı algıladığımız bakış açımızı şekillendirdiğini söylemektedir. 1990’larda ise medya ve halkla ilişkiler profesörü Robert Entman’ın yaptığı çalışmalarla çerçeveleme kuramı, medya alanında kullanılmaya başlanmıştır. Entman, çerçeveleme ile ilgili yaptığı çalışmalarda metni yazanın bireysel işlemi olarak adlandırılan “seçme” ve metinle bu metni okuyan alıcılar arasında oluşan etkileşim olarak adlandırılan “dikkat çekme” süreçleri üzerinde durmuştur. Bu işlemler, okuyucunun olaylara bakış açısını biçimlendirmektedir. Böylelikle medya, okuyucunun ne düşüneceğini değil, nasıl düşüneceğini belirlemektedir. Entman da bunu vurgulamaktadır (Seyidov, 2014: 62).

Entman, çerçevelerin işlevini ise şu şekilde belirtmiştir:

1. *Problem Tanımlar: Bir nedensel kaynağın neyi, hangi maliyet ve yararlarla yaptığını, genellikle ortak kültürel değerler bağlamında ölçerek tanımlar.*
2. *Nedenleri Tanımlar: Problemi yaratan güçleri tespit eder.*
3. *Ahlaki yargılarda bulunur: Nedensel kaynakları ve bunların etkilerini değerlendirir.*
4. *Tedavi önerir: Problemlere tedaviler önerir, bunları haklı gösterir ve olası etkileri hakkında tahminde bulunur. Tek bir cümle bu dört çerçeveleme işlevinden daha fazlasını yerine getirebilmesine rağmen bir metindeki birçok çerçeve bunlardan hiçbirini de yerine getiremeyebilir. Herhangi bir metindeki bir çerçeve her dört işlevi de bir arada içermek zorunda değildir (Özarslan, 2017: 30).*

Erdoğan (2007: 37), medyada çerçevelemenin nasıl yapıldığını “bütünleşik bir süreç modeli” olarak şu şekilde belirtmektedir:

Resim 1: Bütünleşik Bir Süreç Modeli Olarak Çerçeveleme

Sosyoloji profesörleri William Gamson ve Andre Modigliani, haberlerdeki çerçeveleri “haber sunumunda yer alan ve olaya anlamını veren bir düzenleyici fikir veya öykü akışı” olarak tanımlamış ve bunları “yorum paketleri” olarak adlandırmışlardır. Bu adlandırmadan yola çıkarak çerçeveler, bir olayın ne hakkında olduğunu ve aslında ne anlatılmaya çalışıldığını anlayabilmek için bir yorum ortaya koymaktadır (Özarslan, 2014: 123). Bu yorum, okuyucunun olay hakkındaki bakış açısını belirleyerek, şekillendirmektedir.

3. HABERLERDEKİ BAKIŞ AÇISI

Bu bölümde, çalışmanın örneklemini oluşturan haber siteleri DW Türkçe, BBC Türkçe ve Sputnik Türkiye’nin Dağlık Karabağ Savaşı’yla ilgili yaptıkları haberlerden elde edilen veriler ile bazı haber örnekleri yer almaktadır.

Haber Siteleri	Haber Sayısı
DW Türkçe	94
BBC Türkçe	59
Sputnik Türkiye	650

Tablo-1: Dağlık Karabağ ile ilgili haber sayıları

Haber Siteleri	Azerbaycan ile ilgili gelişmeler	Ermenistan ile ilgili gelişmeler	Sivillerin durumu	Rusya’nın bakış açısı	Ateşkes çağrısı	Diğer ülkelerin tutumu
DW Türkçe	37 Haber	31 Haber	5 Haber	6 Haber	7 Haber	8 Haber
BBC Türkçe	10 Haber	19 Haber	6 Haber	6 Haber	2 Haber	16 Haber
Sputnik Türkiye	115 Haber	107 Haber	85 Haber	283 Haber	46 Haber	60 Haber

Tablo-2: Dağlık Karabağ ile ilgili haberlerin çerçevesini oluşturan konular

27 Eylül-10 Kasım 2020 tarihleri arasında Dağlık Karabağ ile ilgili DW Türkçe’de 94, BBC Türkçe’de 59 ve Sputnik Türkiye’de ise 650 haber yayımlandığı görülmektedir (Tablo-1). Sputnik Türkiye’de diğer iki haber sitesinden daha fazla haber yayınlanmasının Sputnik Türkiye’nin Rusya Federasyonu’nun yayın organı olmasından ve Rusya Federasyonu’nun Dağlık Karabağ bölgesine yakın bir konumda bulunması nedeniyle bölgedeki gelişmeleri daha ciddi bir şekilde takip etmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Dağlık Karabağ Savaşı ile ilgili haberlerde

DW Türkçe'nin en fazla Azerbaycan ile ilgili haberlere, BBC Türkçe'nin Ermenistan ile ilgili haberlere, Sputnik Türkiye'nin ise Rusya'nın konuyla ilgili bakış açısına daha fazla önem verdiği görülmektedir (Tablo-2). Burada Almanya, İngiltere ve Rusya'nın Dağlık Karabağ Savaşı'ndaki politikalarının örneklem olarak seçilen haber siteleri üzerinde etkili olduğu fikri üzerinde durulmaktadır.

3.1. DW Türkçe

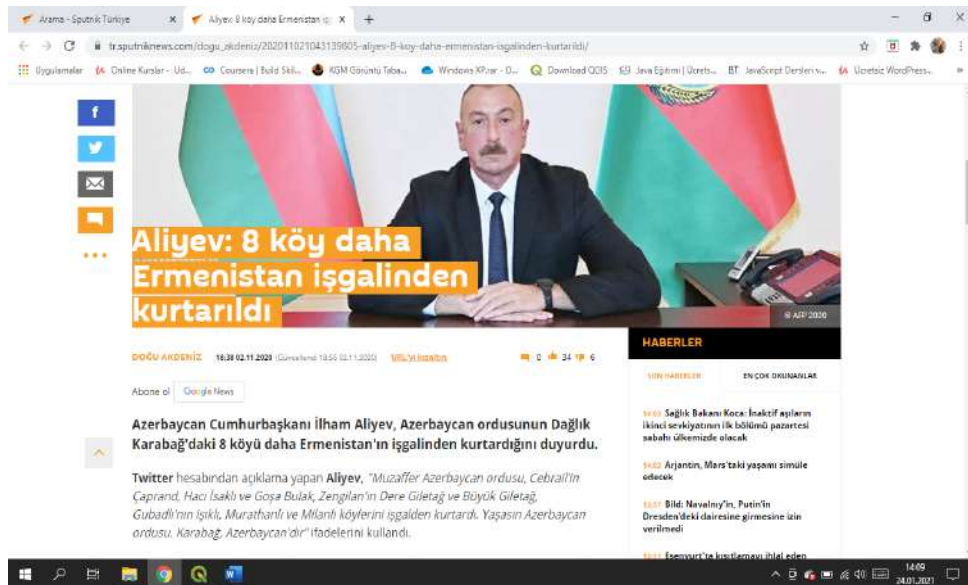
“Almanya iktidarı ve muhalefetinin Türkiye'deki sesi” olarak tanımlanan DW Türkçe, yayınlarına 1 Temmuz 1962 tarihinde başlamıştır. Mottosu “Zihinler için yapıldı” olan DW Türkçe, genellikle Almanya doğumlu Türk gazetecileri bünyesinde barındırmaktadır. DW Türkçe'nin Bonn ve Berlin'de yer almakta, Türkiye'de bürosu ve tam zamanlı muhabiri bulunmamaktadır. (Tikit, 2018: 150-153). DW Türkçe'nin Youtube kanalı 19 Nisan 2011 tarihinde açılmıştır. Kanalın 514 bin abonesi bulunmaktadır (URL-6). Temmuz 2009'da açılan DW Türkçe'nin Twitter hesabını 711 binden fazla kişi takip etmektedir (URL-7). 386 bin 609 kişinin takip ettiği DW Türkçe'nin Facebook hesabı ise 1 Kasım 2009'dan bu yana faaliyet göstermektedir (URL-8).

3.2. BBC Türkçe

BBC'nin Türkiye'de köklü bir geçmişi bulunmaktadır. Bu geçmişin ortaya çıkardığı ilişki, Türkiye-İngiltere ilişkilerine benzetilmektedir. BBC Türkçe'nin radyo yayınları 1939-2001 yılları arasında faaliyet göstermiştir. BBC Türkçe'nin internet sitesi ise yayın hayatına devam etmektedir. Londra'daki merkezinde 30 kişi çalışmaktadır. BBC Türkçe'nin Türkiye'de 5 muhabiri bulunmaktadır (Tikit, 2018: 110-111). BBC Türkçe'nin 22 Ekim 2009 tarihinde açılan Youtube kanalında 642 bin abonesi bulunmaktadır (URL-9). BBC Türkçe'nin Twitter hesabı Mart 2009'da açılmıştır. Hesabı 3 milyon 800 bin kişi takip etmektedir (URL-10). 2 Ocak 2010 tarihinde açılan BBC Türkçe'nin Facebook sayfasıysa 1 milyon 585 bin 717 kişi tarafından takip edilmektedir (URL-11). BBC Türkçe, sosyal medyada en fazla takip edilen yabancı haber sitesi olarak görülmektedir.

3.3. Sputnik Türkiye

Rusya Federasyonu'nun Türkçe yayın yapan sitesi Sputnik Türkiye, yayın hayatına 2014 yılında başlamıştır. Sputnik Türkiye için İstanbul'da 40 kişilik bir ekip görev yapmaktadır. Ankara'da ise biri siyaset diğeri diploması olmak üzere 2 tam zamanlı muhabiri bulunmaktadır (Tikit, 2018: 146-147). Sputnik Türkiye'nin Youtube kanalı 29 Ocak 2015 tarihinden bu yana faaliyet göstermektedir. Kanalın 105 bin abonesi bulunmaktadır (URL-12). Sputnik Türkiye'nin Kasım 2011'de açılan Twitter hesabını 1 milyon kişi takip etmektedir (URL-13). 25 Şubat 2012 tarihinde “Rusya'nın Sesi Radyosu” adıyla açılan ve 3 Şubat 2015 tarihinde adı “Sputnik Türkiye” olarak değiştirilen Facebook hesabı 393 bin 101 kişi tarafından takip edilmektedir (URL-14).

Görsel-1: Sputnik Türkiye'de 02.11.2020 tarihinde yayınlanan haber (URL-15)

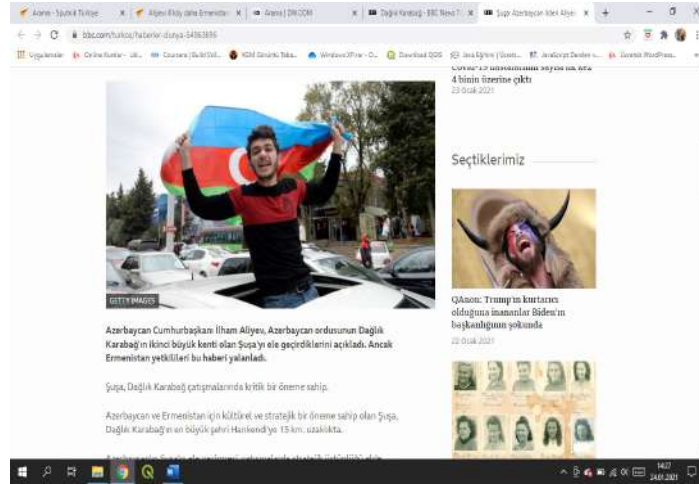
2 Kasım 2020 tarihinde Sputnik Türkiye'de yayınlanan haberin spotunda Ermenistan'ın Dağlık Karabağ'ı işgal ettiğini ve Azerbaycan'ın işgal altındaki yerleşim yerlerini kurtardığı yazmaktadır (URL-15). Bu haberde Sputnik

Türkiye, Ermenistan'ın Dağlık Karabağ'ı işgal ettiğini belirtmektedir. Ayrıca Azerbaycan Ordusu'nun Dağlık Karabağ'daki yerleşim yerlerini kurtardığı söylenerek Azerbaycan açık bir şekilde desteklenmektedir. Bu noktada Rusya Federasyonu'nun Dağlık Karabağ Savaşı'nda Azerbaycan'ı desteklemesinin Sputnik Türkiye'nin bu yönde bir tavır almasını etkilediği düşünülmektedir.

Görsel-2: DW Türkçe'de 08.11.2020 tarihinde yayınlanan haber (URL-16)

8 Kasım 2020 tarihinde DW Türkçe'de yayınlanan haberin spotunda Azerbaycan Ordusu'nun Dağlık Karabağ'ın Şuşa kentini Ermenistan Ordusu'ndan geri aldığı yazmakta ve Ermenistan'ın bu gelişmeyi yalanladığı belirtilmektedir (URL-16). Bu haberde Azerbaycan Ordusu'nun Şuşa'ya girmesiyle ilgili olarak "geri almak" ifadesi kullanılmaktadır. Bu ifadeyle Şuşa'nın zaten Azerbaycan'a ait olduğu belirtilmektedir. Bu yönüyle haberde Azerbaycan desteklenmektedir. Sputnik Türkiye'de yer alan haberden farklı olarak bu haberde Ermenistan'ın Azerbaycan Ordusu'nun Şuşa'ya girişini yalanladığı da yazılmaktadır.

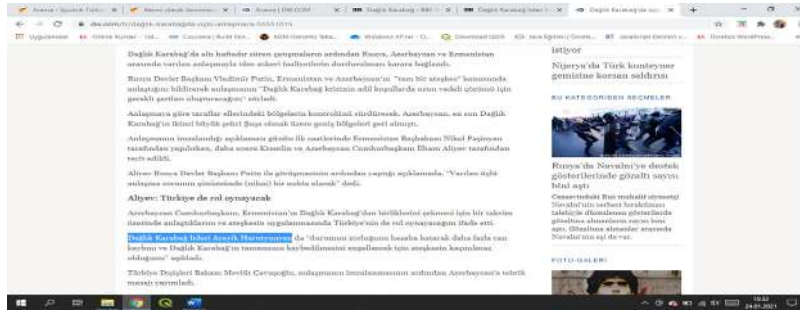
Görsel-3: BBC Türkçe'de 08.11.2020 tarihinde yayınlanan haber (URL-17)

8 Kasım 2020 tarihinde BBC Türkçe'de yayınlanan haberin spotunda Azerbaycan Ordusu'nun Şuşa kentini ele geçirdiği yazmakta ve Ermenistan'ın bu gelişmeyi yalanladığı belirtilmektedir (URL-17). Bu haberde Azerbaycan Ordusu'nun Şuşa'ya girmesiyle ilgili olarak "ele geçirmek" ifadesi kullanılmaktadır. Bu ifadeyle Azerbaycan'ın kendisine ait olmayan bir şehri aldığı söylenmektedir. Bu yönüyle BBC Türkçe'nin, Azerbaycan'ı destekleyen bir tutumda bulunmadığı anlaşılmaktadır. Haberde Ermenistan'ın da desteklenmediği görülmektedir. BBC Türkçe bu yönüyle Sputnik Türkiye ve DW Türkçe'den ayrılmaktadır.

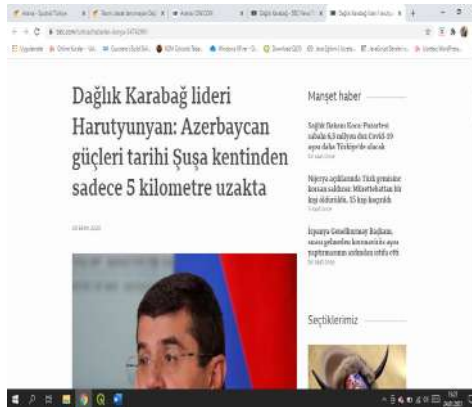
Görsel-4: Sputnik Türkiye’de 29.10.2020 tarihinde yayınlanan haber (URL-18)

29 Ekim 2020 tarihinde Sputnik Türkiye’de yayınlanan haberin manşetinde Dağlık Karabağ Cumhuriyeti’nin resmi olarak tanınmadığı belirtilmektedir (URL-18). Sputnik Türkiye, Dağlık Karabağ Cumhuriyeti’nin tanınmadığını açıkça vurgulamakta ve önceki haberde olduğu gibi bu haberde de Azerbaycan’ın tarafını tutmaktadır.

Görsel-5: DW Türkçe’de 10.11.2020 tarihinde yayınlanan haber (URL-19)

30 Kasım 2020 tarihinde DW Türkçe’de yayınlanan haberde Dağlık Karabağ Cumhuriyeti’nin resmi olarak tanınmadığına yönelik bir ifade bulunmamaktadır (URL-19). Bu yönüyle Dağlık Karabağ’ın Azerbaycan’a ait olmadığı savunulmakta ve Dağlık Karabağ Cumhuriyeti’nin tek başına bir ülke olduğu belirtilmektedir.

Görsel-6: BBC Türkçe’de 30.10.2020 tarihinde yayınlanan haber (URL-20)

30 Ekim 2020 tarihinde BBC Türkçe’de yayınlanan haberin manşetinde Dağlık Karabağ’ın resmi olarak tanınmadığı yazılmamaktadır. Fakat haberin içeriğinde Dağlık Karabağ Cumhuriyeti’nin uluslararası toplum tarafından tanınmadığı belirtilmektedir. (URL-20). Burada BBC Türkçe’nin Dağlık Karabağ konusunda nötr bir tavır takınmak istediği görülmektedir. Fakat Dağlık Karabağ Cumhuriyeti’nin tanınmadığını manşette değil de haberin içinde belirtmesi Ermenistan’a daha yakın bir tutum içerisinde olduğu sonucunu çıkarmaktadır.

SONUÇ

Çalışmada, Türkiye’de yayın yapan yabancı haber sitelerinden DW Türkçe, BBC Türkçe ve Sputnik Türkiye’nin Dağlık Karabağ Savaşı’yla ilgili yaptıkları haberler çerçeveleme kuramıyla incelenmiştir.

İncelemelerin sonucunda DW Türkçe’nin Azerbaycan’la ilgili gelişmelere daha fazla yer verdiği görülmüştür. BBC Türkçe Ermenistan’la ilgili gelişmelere, Sputnik Türkiye ise Rusya Federasyonu hükümetinin bakış açısına yönelik haberlere daha fazla yer vermiştir.

Haber diline bakıldığında ise DW Türkçe’nin Dağlık Karabağ Savaşı’nda Azerbaycan’a daha yakın olduğu görülmüştür. Lakin Ermenistan’la ilgili gelişmeler ve Dağlık Karabağ’daki sivillerin durumuyla ilgili yaptığı haberlerle tutumunu nötrlemeye çalışmıştır. Burada Alman hükümetinin Dağlık Karabağ konusunda tarafsız olmaya çalışmasının payı bulunmaktadır. Ayrıca Alman hükümetinin Azerbaycan ve Ermenistan ile ilişkilerinin kötü etkilenmesini istememesinin DW Türkçe’nin yaptığı haberlerde denge politikası uygulamaya çalışmasında payı olduğu sonucu çıkarılmıştır. Sputnik Türkiye ise yaptığı haberlerle açıkça Azerbaycan’ın tarafını tutmuştur. Rusya Federasyonu hükümetinin Azerbaycan’ı destekleyen bakış açısına yönelik haberlere daha fazla yer vermesiyle paralel olarak Sputnik Türkiye’nin Rusya Federasyonu’nun Dağlık Karabağ ile ilgili dış politikasından etkilendiği açık bir şekilde anlaşılmaktadır. BBC Türkçe her ne kadar Ermenistan’la ilgili gelişmelere daha fazla yer verse de genel olarak nötr bir tavır takınmayı tercih etmiştir. İngiltere hükümetinin Dağlık Karabağ konusundaki sessizliği ve tarafsız kalmaya çalışması BBC Türkçe’nin Dağlık Karabağ Savaşı’yla ilgili yaptığı haberleri etkilemiştir.

Haber siteleri bağlı buldukları ülkelerin Dağlık Karabağ Savaşı’na yönelik bakış açılarından etkilenmiştir. Bu etki, Azerbaycan’ı desteklemek ve tarafsız kalmaya çalışmak şeklinde olmuştur. Sputnik Türkiye, tarafsız kalmaya çalışmak istememiştir. DW Türkçe ile BBC Türkçe ise objektif olmaya çalışmış fakat bunu başaramamışlardır. Sonuç olarak, Türkiye’de yayın yapan yabancı haber sitelerinden DW Türkçe, BBC Türkçe ve Sputnik Türkiye, Dağlık Karabağ Savaşı’yla ilgili yaptıkları haberlerde taraflı davranmışlardır.

KAYNAKÇA

- [1] Aras, İ. (2017). Avrupa Birliği’nin Dağlık Karabağ Sorunundaki Rolü. *Avrasya Etüdleri* 51(1), pp. 95-122.
- [2] Ekici, Y. (2017). Azerbaycan ve Ermenistan Arasında Bitmeyen Dağlık Karabağ Sorunu. *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi* 2(1), pp. 62-77.
- [3] Erdoğan, İ. (2014). Haber Çerçeveleme: Kuram ve Tipoloji. *Marmara İletişim Dergisi* 13(13), pp. 35-52.
- [4] Eyvazlı, E. (2017). Türk Basınında Dağlık Karabağ Sorunu: Milliyet, Hürriyet, Sabah Gazeteleri Örneği. *Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi* 4(1), pp. 57-74.
- [5] Kantarcı, H. (2006). Kısaçtaki Bölge Kafkasya. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- [6] Küçük Durur, E. (2012). İnşacı Yaklaşım İçinde Çerçeveleme Kuramı ve Haberin Çerçevesi. *Atatürk İletişim Dergisi* (2), pp. 21-31.
- [7] Özarlan, H. (2007). Çerçeveleme Yaklaşımı Açısından Haber Çerçevesinin İzler Kitle Düşünceleri Üzerindeki Etkisi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.*
- [8] Özarlan H. (2014). Türk Basınında 1 Mayıs 2013 Şiddet Olaylarının Çerçevesi. *Selçuk İletişim* 8(3), pp. 122-139.
- [9] Seyidov, İ. (2014). Türk Basınında Sunulan Kırım Krizi Haberlerinin Çerçeveleme Kuramı Bağlamında İncelenmesi. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi* (22), pp. 60-73.

- [10] Tikit, Ö. (2018). Türkiye'nin 'Yerli Yabancı' Medyası. Bilimevi Dış Politika Dergisi (2), pp. 139-160.
- [11] Tikit, Ö. (2018). Türkiye'nin 'Yerli Yabancı' Medyası (2). Bilimevi Dış Politika Dergisi (3), pp. 107-122.
- [12] Uzer, U. (2017). Bölgesel Güvenlik Bağlamında Dağlık Karabağ Sorununun Dünya Siyasetindeki Yeri. Türk Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi 2(1), pp. 70-76.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

- URL-1 <https://www.sozcu.com.tr/2020/dunya/azerbaycan-savas-hali-ilan-etti-6056818/> (Erişim Tarihi: 28.09.2020)
- URL-2 <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-55164241> (Erişim Tarihi: 03.12.2020)
- URL-3 <https://www.bbc.com/news/world-europe-54882564> (Erişim Tarihi: 10.11.2020)
- URL-4 <https://www.dunya.com/dunya/daglik-karabag-anlasmasi-maddeleri-belli-oldu-haberi-488386> (Erişim Tarihi: 13.11.2020)
- URL-5 <https://www.youtube.com/watch?v=p3cIs9uc5HQ&t=4s> (Erişim Tarihi: 01.10.2018)
- URL-6 <https://www.youtube.com/c/dwturkce/featured> (Erişim Tarihi: 18.01.2021)
- URL-7 https://twitter.com/dw_turkce (Erişim Tarihi: 18.01.2021)
- URL-8 <https://www.facebook.com/dwturkce/> (Erişim Tarihi: 18.01.2021)
- URL-9 <https://www.youtube.com/user/bbcturkce/featured> (Erişim Tarihi: 18.01.2021)
- URL-10 <https://twitter.com/bbcturkce> (Erişim Tarihi: 18.01.2021)
- URL-11 <https://www.facebook.com/bbcnewsturkceservisi/> (Erişim Tarihi: 18.01.2021)
- URL-12 https://www.youtube.com/c/SputnikT%C3%BCrkiye_Official/featured (Erişim Tarihi: 18.01.2021)
- URL-13 https://twitter.com/sputnik_TR (Erişim Tarihi: 18.01.2021)
- URL-14 <https://www.facebook.com/sputnik.turk> (Erişim Tarihi: 18.01.2021)
- URL-15 https://tr.sputniknews.com/dogu_akdeniz/202011021043139805-aliyev-8-koy-daha-ermenistan-iscalinden-kurtarildi/ (Erişim Tarihi: 02.11.2020)
- URL-16 <https://www.dw.com/tr/aliyev-28-y%C4%B1ld%C4%B1r-i%C5%9Fgal-alt%C4%B1nda-olan-%C5%9Fu%C5%9Fa-kurtar%C4%B1ld%C4%B1/a-55535917> (Erişim Tarihi: 08.11.2020)
- URL-17 <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-54863696> (Erişim Tarihi: 08.11.2020)
- URL-18 <https://tr.sputniknews.com/asya/202010291043118801-resmi-olarak-taninmayan-daglik-karabagin-lideri-azerbaycan-ordusu-susaya-5-kilometre-uzaklikta/> (Erişim Tarihi: 29.10.2020)
- URL-19 <https://www.dw.com/tr/da%C4%9F1%C4%B1k-karaba%C4%9Fda-%C3%BC%C3%A71%C3%BC-anla%C5%9Fma/a-55551015> (Erişim Tarihi: 10.11.2020)
- URL-20 <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-54742961> (Erişim Tarihi: 30.10.2020)